

מוצש"ק לסדר וחטאתם כי כבדה מאד (וירא) תש"פ לפ"ק

**שלומים מרובים בטל וכרביבים אל מעלת כבוד הרבנים
הגאונים הצדיקים שליט"א גודרי גדר ועומדים בפרץ, יהי
ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו, להקים עולה של
תורה ולהעמיד הדת על תלה מתוך נחת והרחבה וסייעתא
דשמיא.**

אח"ד שה"ט באה"ר כראוי וכיאות לכבודה של תורה, באתי בזה
בלוחות שניות, בדבר **המכשול הנורא** שאירע בגבולינו ה"י ע"י בעלי
התרנגול, היות שבעלי התרנגול מסלפים הדברים, ע"כ ההכרח לא יגונה
לבוא בכתובים, להעמיד הדברים על אמיתתן בעזה"ת.

בערש"ק העעל"ט יצא מכתב (רצו"פ) משוחט אחד ששחט העופות,
שהצדיק את עצמו שלפי ידיעתו לא נעשה שום מכשול, והנה כל המעיין
בדבריו יראה ויווכח שאדרבה כל דברינו אמת וצדק, ואין כאן רק
העלמת המציאות מן השוחט, ונתברר לנו ביותר מן המכתב של השוחט
הערמימיות של בעלי "התרנגול", **שהכשילו את הרבים בחשש
טריפות**, כמו שיבואר הכל להלן בהערתינו למכתבו.

ראשית דבר אכתוב דברים כהוייתן המציאות שנתברר לנו
מהשוחטים ומהמשגיחים בבית השחיטה (שעובדים שם י"ב שוחטים,
וחמשה משגיחים), ומרבנים מובהקים שיש להם קשר עם השוחטים
והמשגיחים הנ"ל, ומעשה שה"י כך הי'.

אכן נודע הדבר - עוף חדש "תרנגול" - חותכין הכרבות

ביום ג' פ' לך בבית השחיטה "מהדרין-בירדסבארא" הביאו עשרת אלפים מעופות החדשים "תרנגול", והתחילו לשחוט, ולאחר ששחטו איזה מאות עופות במשך 7-8 מינוט בערך, עוררו השוחטים שיש שינוי גדול בהכרבות, שבכל פעם יש להם כרבות גדולה, דהיינו שהעופות תרנגול הכרבות הוא עבה (גראב און דיקלעך) וגדולה, וביום שלישי פ' לך הגיע העופות תרנגול, שהכרבות היו משונים מאוד, ושלשה שינויים גדולים היו בהן, ואלו הן.

(א) הכרבות לא היו גדולים כמו שרגילים להיות.

(ב) הכרבות היו עבים מאוד מאוד, למשל, העופות שלנו הכרבות הם רביע (1/4) מאצבע בעוביו, ועופות תרנגול בדרך כלל הוא יותר מאצבע בעוביו, ועתה הגיע העופות תרנגול שהכרבות היה עוביו כשלשה אצבעות בערך.

(ג) הכרבות הי' עגול מלמעלה בלי שום קרנות, שדרך כלל הכרבות מלמעלה מסתיים עם קרנות (שפיצען) וכאן היו עגולין.

וכשראו השוחטים שינויים אלו הפסיקו מלשחוט. והודיעו הדברים להרב המכשיר הגה"צ רבי הלל וויינבערגער שליט"א אבדק"ק סערדאהעלי יצ"ו, ושאלו מה לעשות, ואמר שהשינוי בהכרבות נעשה מפני שחתכו הכרבות, מזה נתהווה השינוי, ע"כ יכולין להמשיך לשחטו.

*

ושמעתי מהשוחטים, שלפי ידיעתם ממה שנתוודע להם, חתכו הכרבות בתוך שבוע ראשון מיום שנולדו, ויש שהבינו שתיכף ביום ראשון שמגיע להפאָרעם שלהם, חותכין הכרבות, והדבר צריך בירור אימתי חתכו הכרבות.

*

ובאמת צריכין ליתן שבח והודיה להשי"ת ששומר נפשות חסידיו, שהם רצו להעלים שהתחילו בדבר חדש לחתוך הכרבולת, ונתגלו הדברים, וכבר הארכנו בזה בהמכתב מיום א' וירא דהאי שתא, שזה דבר חדש, והוא דבר חמור מאוד, שיש כאן חשש טריפות וכו'.

כאשר נתפרסם הדברים שעשו דבר מוזר כזה, לחתוך הכרבולת, נתעוררו הרבה ת"ח ובראשם הרבנים הגאונים שליט"א, לשאול מה זה ועל מה זה חתכו הכרבולת, ומזה בלבד רואין שהעופות שלהם משונין משאר עופות, ויש כאן עוף חדש שצריכין לדון בזה, כמו שהארכנו בהמכתב מיום כ"ח תמוז העעל"ט, וד"ל.

* * *

הוראת הרבנים שאין להשתמש עם העוף חדש - "תרנגול" - והרגו אותם

באותו הזמן שהפסיקו השוחטים מלשחוט, התחילו השוחטים לבדוק הכרבולת, שהיה להם השינויים הנ"ל, וכל אחד ואחד בדק לפי ראות עיניו, וחתכו בתוך הכרבולת, ומצאו שיש מכה (אינפעקשאן) ומוגלא (אייטער) בהכרבולת, ובדרך כלל הסדר שששה שוחטים שוחטים בפעם אחת, ואח"כ מפסיקים מלשחוט, ושוב שוחטים ששה שוחטים אחרים, והנה כמה מהשוחטים לא בדקו כלל, אבל רוב השוחטים בדקו וחתכו בהכרבולת, וכל אחד מצא וראה שיש בהם מכה ומוגלא.

ואחרי שראו כל המחזה הזה שיש מוגלא בהכרבולת, צלצל אחד מן המשגיחים על הטעלפאהן לשאול את הגה"צ רבי משה מנחם טירנויער שליט"א דומ"ץ ור"מ סאטמאר מאנטריאל יצ"ו, מהו הדין העופות האלו שיש בהכרבולת מוגלא, והורה שלא להשתמש עם העופות, שיש חשש טריפות, נקובת הגלגולת – וקרום של מוח.

וגם צלצלו שני המשגיחים להגה"צ רבי הלל וויינבערגער שליט"א אבד"ק סערדאהעלי יצ"ו לשאול מה לעשות עם עופות האלו שיש מוגלא

בהכרבות, והשיב שיעיין בזה. ואח"כ קרא להם בחזרה, והורה גם כן שלא להשתמש עוד עם העופות מחשש טריפות, נקובת הגלגולת - וקרום של מות. וגם הורה שהעופות שכבר שחטו יזרקו גם כן לאשפה.

*

עדות השוחטים והמשגיחים - שיש בפנים הכרבות מכה ומוגלא (איימער)

ושאלתי את השוחטים והמשגיחים, וכל שוחט ומשגיח סיפר מה שהוא עשה, ונתברר שכל שוחט שחתך בסכין בתוך הכרבות, מצאו בפנים הכרבות מוגלא.

(א) שוחט אחד אמר לי, שהוא חתך שלשה כרבות שהיו עבים ועגולים, ולא היו נראה כלל מבחוץ שיש בו מוגלא, וכרבות אחד מהשלשה ראה בו שינוי כיון שחתכו הכרבות, "און ס'איז נישט געהעריג צוריק געוואקסן", ומצא בהם מוגלא, והגיע המוגלא עמוק בהכרבות סמוך להראש.

(ב) שוחט אחד אמר לי, שהוא חתך בהכרבות שהיו להם כמו נקב בהכרבות, ולא נראה כלל מבחוץ שיש בו מוגלא, וחתך בתוך הכרבות ונמצא בתוכם מוגלא כנ"ל.

(ג) ומשגיח אחד אמר לי, שהוא חתך כרבות שהיו נפוחים והיה להם כתמים שחורים בהכרבות, ונמצאו בתוכם "שמוץ" ממש כמו בקורקבן, והי' הפסולת כמו כדור "א באל' מיט שמוץ" (ומסתבר מאוד, שהמוגלא נתיישן ונתעפש ונעשה "שמוץ").

והמשגיח הנ"ל אמר לי שהוא רצה לברר כמה אחוזים של כתמים שחורים היה כאן, ואחר שכבר הורו בזה שאין להשתמש בהם, פתח עשרים קופסאות בערך 200 עופות, וראה שהי' 10-15 אחוזים מהעופות שהיה בהם הכתמים שחור.

(ד) ושוחט אחד אמר לי שהוא חתך בהכרבות, ונמצאו רקבון בפנים הכרבות.

(ה) ושוחט אחד אמר לי, שהוא חתך בהכרבות שהיו נפוחים ונמצאו מוגלא בתוכם, ויש מהם נפוחים הרבה, ויש שהיו נפוחים קצת.

(ו) ושוחט אחד אמר לי שהוא חתך בהכרבות שלא היה נראה כלל מבחוץ שיש בו מוגלא, ואחר שדחק וסחט בהכרבות יצא מהם מוגלא.

(ז) ומשנית אחד אמר לי, אחר שכבר חורו שלא להשתמש בהם, חתך כשלשים כרבות שלא היה להם שום ריעותא מבחוץ, ולא מצא בהם מוגלא, רק איזה לחלוחית.

וגם שמעתי מן השוחטים והמשגיחים שאמרו, שריעותא כזה לא ראינו עד היום שיהי' בהכרבות, ואחד מן השוחטים הגיב, שלפי ידיעתו לא היה שאלה כזה מעולם.

*

וכבר נתברר כמה פעמים שאין נאמנות לבעלי התרנגול מחמת ערמוניות שלהם, ויש להם מטרה אחת להביא עוף חדש. ועכשיו נתברר ביותר שאין לסמוך וליתן נאמנות לבעלי התרנגול מחמת הקלות שיש להם בהלכות טריפות החמורות.

ואספר דברים כהוייתן, מה שאמר לי אחד מן הנ"ל, שבעיקר כואב לו מאוד מאוד, ששוחט אחד דיבר עם ר' פי"ב באותו זמן כשאירע כל הנ"ל, וסיפר אח"כ שר' פי"ב צחק על מה שבדקין כרבות, ור' פי"ב מתמה ואומר וכי מפני שיש איזה ריעותא בהכרבות הורגין העופות, ואמר לי הנ"ל שלא היה יכול לסבול קלות כזה, כשמדברים משאלה של טריפות.

*

וכשספרתי כל הדברים הנ"ל לאחד מזקני הרבנים שליט"א העומד זה הרבה שנים על משמרת הכשרות בשחיטת העופות, אמר שכאן הדבר חמור מאוד, כיון שעשו דבר חדש שחותכין הכרבולת, וקרוב הדבר לומר בוודאי שמפני זה נתחוו הריעותא, יש חיוב מדינא לבדוק כל העופות, ואם לא בדקו אפילו בדיעבד אסור לאוכלם.

ואם השתמש בהם צריך לעשות שאלת חכם, אם צריך להכשיר הכלים.

* * *

המכשול הנורא

ובמכתב יום א' וירא כבר הארכת, שלא יאומן כי יסופר דאחרי שהורו ביום שלישי פ' לך לאסור כל העופות, שחטו העופות הנ"ל למחרתו ביום רביעי פ' לך, ובעש"ק יצא המכתב של השוחט (רצו"פ) ובזה נתאמת שכל דברינו אמת וצדק, והיות שבעלי התרנגול מסלפים הדברים, ע"כ באנו בזה להעמיד הדברים על אמיתתן.

ראשית דבר, אספר דברים כהוייתן, מה שסיפר לי שוחט אחד, שאחר שהורו שלא להשתמש עם העופות והרגו העופות, אמר ר' פי"ב להנכרי העובר במקום שמגדלין העופות, שיבחר אלו שאינם נראים נפוחים מבחזין, ואין להם כתמים שחורים, ולשלוח שש מאות עופות ל"קאהן בוטשער סטאר", וכן עשו.

*

אבל בלילה בערך בשעה 9-10 נתוודע להשוחט הרה"ג ר' יוסף דייטש שליט"א שהי' שאלה היום בבית השחיטה בבירדסבארא והרגו העופות, קרא למנהל החנות של "קאהן בוטשער סטאר" והודיע לו שיש שאלה על העופות כמבואר במכתב של השוחט, ואמר לו שיראה שלא ישלחו העופות הנ"ל וכו'.

ולפי המכתב מהשוחט, נראה בעליל, שלא ידע שגם על העופות שלא היו ניכרים מבחוץ שהם מלאים מוגלא, כשהשוחטים חתכו בהכרבות, מצאו בפנים מוגלא, ורק זאת ידע השוחט שהגידון היה על הנפוחים ומלאים מוגלא. והשוחט לא דיבר עם הרב המכשיר לא בלילה, ולא באשמורת ביום רביעי קודם השחיטה, ולא הודיע לו שכבר הורו שאין להשתמש עם העופות, ושהרגו העופות.

*

והמנהל החנות של "קאהן בוטשער" קרא להרב המכשיר הגה"צ רבי עזריאל מאיר קאהן שליט"א אבדק"ק סענדזשארזש יצ"ו שיהי' שם באשמורת הבוקר, ובאשמורת הבוקר אמר הרב המכשיר שיקרא לר' פי"ב, ובא לשם ובדקו העופות רק מבחוץ אם אין בהם ריעותא, ולא בדקו אף עוף אחד לראות אם יש מכה או מוגלא מבפנים. והשוחט הנ"ל לא הי' שם כשבדקו העופות מבחוץ, ואח"כ הודיע לו שיבוא לשחוט. ולא דיבר מקודם שום דבר עם הרב המכשיר.

וכבר הארכנו בזה בהמכתב מיום א' פ' וירא, והעיקר הוא שאם יש קצת זיק של יראת שמים, וידעו מה היה השאלה ביום אתמול, שכל השוחטים חתכו בהכרבות ומצאו בפנים מוגלא, לכל הפחות היה לו לר' פי"ב ליקח סכין ויפתחו עכ"פ איזה כרבות ויראו אם יש מוגלא או לא, או להודיע להרב המכשיר שאתמול חתכו בהכרבות, ומצאו בפנים מכה ומוגלא, והורו שאין להשתמש בהם והרגו אותם, וזה שלא עשו כן מוכיח בעליל שאין יראת אלקים במקום הזה, ואין כוונתם רק להעלים המציאות.

*

ות"ח אחד שהיה בבית השחיטה ביום שלישי, כששמע ששחטו העופות ב"קאהן בוטשער" הלך לשם, ומצאו שהיו כבר שחוטים, ולקח מהאשפה שלשה כרבות, והכיר תיכף שהם מאותו העופות שחתכו

הכרבות, שעליהם היה השאלה שמצאו בפנים המכה והמוגלא, והורו שאין להשתמש בהם, והרגו אותם.

*

העלימו מהרב המכשיר שהרגו העופות, על כן הניח לשוחטם

הנה זאת דבר ברור שהעלימו מהרב המכשיר כל מה שאירע שם, רק נתוודע לו מקצת ממה שאירע שם, דלפי דברי המנהל החנות העלימו שהרגו העופות רק ידע הרב המכשיר שהי' שאלה על העופות. והנה שוחט אחד טען כנגדי שאמת שלא הודיע למנהל החנות ולא להשוחטים, אבל הבעלי תרנגול הודיע עוד ביום השלישי להרב המכשיר שיש שאלה על העופות, אמרתי לו שלפי דברי המנהל החנות זה שקר, חדא, שמנהל החנות אומר שהוא הודיע להרב המכשיר בלילה שיש שאלה על העופות. שנית, שאינו מתקבל על לבי כלל שהודיע להרב המכשיר שהרגו העופות והניח לשוחטם. והודה לי השוחט הנ"ל שלא הודיע להרב המכשיר שכבר הורו בזה הרבנים המכשירים בבית השחיטה בבירדסבארא שלא להשתמש עם העופות, והרגו אותם, ואדרבה טען כנגדי שגם שם בבית השחיטה לא הורו הרב המכשיר הגה"צ רבי הלל וויינבערגער שליט"א אבד"ק סערדאהעלי יצ"ו שאין להשתמש בהם, רק הורו שיש עליהם שאלה וצריכים לברר הדברים, ושאלתי אם כן למה הרגו עשרת אלפים עופות, אמר מפני שצריכין ליתן להם לאכול וכו', ואמרתי לו שאין קץ לדברי רוח, שידעתי שיבואו עם תירוצים שונים בערמימיות שונות, ולאמיתו של דבר אמרתי לו, שכבר דברתי בעצמי עם שני משגיחים, וע"פ שנים עדים יקום דבר, ואמרו, שהרב המכשיר הגה"צ רבי הלל וויינבערגער שליט"א אבד"ק סערדאהעלי אמר להם שלא להשתמש בהם, שיש חשש טריפות.

*

ות"ח אחד העיר, שכעת שנתברר בבירור גמור שעשו מעשה נבלה כזו, שאחר שנמצאו ריעותות גדולות וקטנות, אמרו לנכרי לברר העופות שיש להם הריעותות הגדולות ולהשליכם, ולהשתמש עם השאר, איך יכולין לאכול התרנגול, מי יודע אם לא נמצאו בהם שאר שאלות של טריפות, ואומרים לנכרים לברר אותם כנ"ל, ולפי דעתו אסור מדינא לאכול מהתרנגול, מחסרון נאמנות.

*

זקני הרבנים - חברי התאחדות הרבנים - ישבו כסאות לברר כל הדברים

על כן תמה תמה אקרא, שדנין כעת בשאלות טריפות, ורואים ערמימיות שלהם, למה לא יקחו שלשה רבנים, בהרכב שלשה מומחים, לברר כל מה שכתבתי בשלשה מכתבים, אם כנים הדברים.

ותמוה ביותר איך יכולין ליתן עוד נאמנות "לבעלי התרנגול", אחרי שרואין ערמימיות שנעשו, ודבר ברור אצלי שיתוודעו עוד דברים נוראים מערמימיות שלהם, ואלו שאכלו אותו יתחרטו מאוד מאוד על מה שאכלו אותו.

ופונה אני בזה אל החרידים לדבר ר', שנמשכו ע"י חלקלקות לשונם וערמימיותם לסבור שיש בעוף שלהם איזה חידור, וידוע מדברי החובת הלבבות (שער התשובה פרק חמישי) שפורשין משבעים שערים משערי המותר, שלא לפגוע בשער א' של איסור, וכאן מאמינים לדבריהם ואינם מתפחדים אולי מתפטמים באיסור ח"ו, למה לא נלך ונברר הדברים היטב, ששלשה זקני הרבנים חברי התאחדות הרבנים ישבו כסאות לברר הדברים, ה"ה הגה"צ רבי מנחם זכרי' זילבער שליט"א אבדק"ק פריימאן - והגה"צ אדמו"ר מגאלאנטא שליט"א - והגה"צ ר' משולם פאלאטשעק שליט"א אבדק"ק מגד יהודא, לברר כל הדברים.

ובראשונה לברר מה שנעשה לאחרונה לשחוט חשש טריפות אחר שהורו הרבנים המכשירים שלא להשתמש בהם, ובזה יתברר הדברים כשמלה "אי יש נאמנות לבעלי התרנגול או לא".

*

ועתה שהתחילו לחתוך כרבולת, דבר חדש שלא נשמע בשום מקום בישראל לעשות כזאת, והוא **דבר חמור מאוד**, שיש כאן חשש טריפות ודאי, שאף אילו לא נולדו ריעותות כאלו שנתגלה כעת, עצם הדבר לעשות מעשה לחתוך בסכנים חדים לאלפי עופות ממש אצל המקום שעושה אותה טריפה בנקב כל שהוא, פוגע בחששות של טריפות, והוא דבר שלא נשמע מעולם, וכ"ש שנתגלה שאכן נתהוו בו מכות עם מוגלא ומתחתיו עמד הבהרת. בודאי הם מעשים אשר לא יעשו.

בעצם הדבר מותר לחתוך כרבולת, כמבואר באבן העזר (סימן ה' סעיף י"ג בהג"ה שם), אמנם זהו על עצם החתיכה שאיש א' הולך וחותר כרבולת התרנגולים שיש לו, וכמובן שאם נעשה איזה שאלה הולך לרב ושואל עליו, אמנם שהקאמפאני יחתכו אלפי תרנגולים בסכנים חדים ע"י פועלים נכרים הישמע כזאת.

על כן צריכים לברר לפני הבית דין מדוע עשו זאת, וגם לברר אימתי חתכו הכרבולת, ובאיזה אופן חתכו, ובאיזה גיל חתכו.

*

וראוי לציין שקרא אותי מומחה גדול בעופות ואמר לי, שצריכין לברר גם באיזה דבר חתכו, שכחיהם הנכרים חותכין הכרבולת בברזל רותח מאוד, כמו אש ממש, וע"כ חותכין בברזל רותח, שע"ז אין יוצא דם בעת שחותכין אותו שע"י רתיחת הברזל נתייבש המקום וכו'. ויש בזה צער גדול להעופות, ויש חשש של ניקב חגלגולת — וקרום של מוח, וגם יש חשש שנצרך הדם בהמות.

ועוד אמר לי המומחה הנ"ל, שיש מקומות שחותכין את הכרבות בתוך השבוע שנולד העוף, ואז הגלגולת רכה מאוד, וקרוב לודאי שנגרם חשש טריפות ממש.

*

וגם לברר לפני הבי"ד הדברים כשמלה, החששות שכבר כתבתי בהמכתב מיום כ"ח תמוז תשע"ט.

(א) אם הוא עוף חדש הצריך מסורת מדינא.

(ב) אם מעורב בו עופות שאין להם מסורת.

כגון דא צריך למודעי שנתברר בבירור גמור מהמומחים הנכרים במסירה לפי תומן, שאישרו שמעורב בתרנגול עופות שאין להם מסורה, וכשנתפרסם הדברים אמרו בעלי התרנגול להמומחים שזה מפריע המסחר שלהם, ות"ח אחד שבירר כל הנ"ל מהמומחים סיפר, שהמומחים אמרו לו שבעלי התרנגול קראו להם אחרי שהשיבו תשובתם הראשונה שמעורב בהם עופות שאין להם מסורה, שמקלקלים בזה כל המסחר, וד"ל. וכמובן שאחר כן התחילו המומחים לכתוב כפי מה שאמרו בעלי התרנגול לכתוב, ונתגלה קלונם של בעלי תרנגול שידם במעל הזה, שכתבו המומחים הנכרים במכתבם, שכעת הוא חודש אלול ..... ונתגלה לעין כל, שכל מה שכתבו אחר כך אינם מסיחין לפי תומם, רק כותבין מה שבעלי התרנגול אמרו להם שיכתבו.

(ג) השינויים שיש על העוף בין העופות לענהארען "הייליין", ובין העופות תרנגול "דיקאלב" (ולברר אם עשו רמאות במה שהביאו באסיפת הרבנים, לפני הרבנים הגאונים שליט"א, עוף "הייליין" במקום שהם שוחטין עוף חדש "דיקאלב").

(ד) חשש עוף טמא דוכיפת - המבואר בגמרא (חולין דף ס"ג ע"א) שהודו כפות, ופירש"י וז"ל (א) כרבלתו עבה, (ב) ודומה כמי

שכפולה לתוך הראש, (ג) וכפותה שם, (ד) והוא עוף גדול כתרנגול ע"כ. והכרבות של העוף החדש מהמפעל דיקאלב הוא ממש בכל הפרטים כמו העוף דוכיפת, כמו שתיארו השוחטים דהכרבות הוא עבה (גרא"ב און דיקלע"ך) וכפולה (געדאפעלט) וכפותה (כפות=שאינן יכולים להגביהן). ולעומת זה כל העופות שמשתמשים בהם ויש לנו מסורת עליהם, וכן הלעגהארן של המפעל הייליי"ן, אינו עבה, וגם על הרוב הכרבות עומדת ישר, וגם המיעוט המצוי שהכרבות נתעקם על הראש, נפילה הוא, ויכולים להגביהו, ולא כפולה וכפותה שם.

ובפרט שכעת שעשו דבר חדש שחותכין הכרבות, כבר עוררו הרבה רבנים ות"ח שרואים מזה שכנים הדברים שכתבתי.

ועוד העיר ת"ח אחד, שזה חמישים שנים שרואה העופות שנוהגין לשחטם, והלך לראות העופות תרנגול בעת שהובאו קודם יום הקדוש לכפרות, וראה שהכרבות היה משונה מאוד מאוד, גדולה ותלויה למטה, ולא ראה עוד כזו, והתבטא שהוא גועל נפש לראותם בלבד, ואמר שהוא תמוה מאוד איך שוחטין אותם בלי מסורה וקבלה על זה.

(ה) חשש עוף טמא שהאם חולקת את רגליה.

(ו) אם הביאו העוף הבראקעל שנאסר ע"י גדולי ישראל לאמערקע.

*

ולסיום הדברים נעתיק בזה מספר הקדוש פלא יועץ (ערך זהירות) וז"ל, והירא את דבר ה' כאשר ראוי, ליראה יראה גדולה עד אין חקר ואין תכלה. ראוי לו לברוח ולהתרחק הרחק מאד, אפילו מחשש או מספק איסור. ובדבר שיש בו מחלוקת, אפילו תשעים ותשעה אומרים מותר, ואחד אומר אסור. למיחש בעי, אם לא דאיפסיקא הלכתא, ונדרחה קראו לה לסברת האוסר. ולמה הדבר דומה, לדבר שתשעים ותשעה רופאים

אומרים עליו שאינו מזיק, ואחד אומר שיש בו סכנה ופקוח נפש אם יאכלנו. מי פתי שלא יחוש לסברתו. הא ודאי פשיטא, שכל בר דעת יאמר מה לי ולצרה הזאת, ליכנס בספק סכנה, שב ואל תעשה עדיף, עב"ל.

וכ"ש בנידון דידן שתלי"ת רובם ככולם, ובפרט הרבנים העוסקים בכשרות העופות שיש להם מומחיות זה הרבה שנים אומרים שיש כאן חששות הרבה, ע"כ אין מובן בשכל האנושי איך יראי השם עומדין במרדן ליקח הבשר התרנגול, וכבר כתבתי בהמכתב ביום א' פ' וירא, שדבר ברור שעוד יתחרטו מאוד על שאכלו אותו ויצטרכו להכשיר בליהם.

ובתפלה לאל בורא עולם, שילמדו תועים בינה, ושנוכח לילך בדרך אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בביאת משיח צדקינו בב"א.

* * *

בס"ד

יוסף הלוי דייטש מו"ץ ושו"ב

חופק"ק גרינוויל זשערזי סיטי.

בענין תרנגולי לעגהארן שנשחטו ביום ד' לך דהאי שתא תש"פ

היות שאומרים דברים בשמי ומשתנים מפה אל פה, מצאתי את עצמי מחוייב בדבר להוציא את הרבים מן המבוכה, ולספר דברים כהווייתן.

ומעשה שהיה כך היה. ביום ג' פרשת לך לך שמעתי שבבית השחיטה 'מהדרין-בירדסבארא' הובאו כעשרת אלפים תרנגולי לעגהארן ונשחטו לטריפה. והסיבה לכך היה שבכמה וכמה עופות (לפי הנשמע כשלשים אחוז) היה הכרבות נפוחה ומליאה מוגלא, והיה חשש ששלטה הריעותא גם בגלגלת או בקרום של מוח.

והיות שהיה נקבע לשחוט על ידי ביום מחרת ממין התרנגולים הנ"ל, הודעתי תיכף להנהלת הבית השחיטה שיבררו שלא יהיה נשלח לנו מאותו הלא"ט.

וביום ד' באשמורת הבוקר בא הרב המכשיר שליט"א להבית השחיטה ובדק העופות אם יש שם ריעותא הנ"ל, והיות שלא נמצא בהם ריעותא זו, וגם לא היה בהם שאר ריעותא שיצטרכו לבדוק הגלגלת - הניח לשחטן.

ובבואי להבית השחיטה פתחתי גם בעצמי כלובי העופות לבדוק אם יש שם ריעותא וגם לרבות בשעת שחיטה כשלקחתי הראש לתפיסה בדקתי כזאת, ולא נמצא בהם שמץ דבר.

אחר כך דיברתי עם ת"ח אחד שהיה נוכח אצל השחיטה ביום ג' והראה לי תמונות העופות המפוקפקים ונתוודע לי ביתר שאת שלא קרב זה אל זה שבעופות שנשחטו ביום ד' לא היה הריעותות שהיו ביום ג'. (ומלבד זאת לערך שבעים אחוז לא היה בהם ריעותא גם ביום ג' ואין כל כך פלא שהגיע לנו שש מאות תרנגול בחור).

וכל זה מבלי להכנס בעצם ההלכה אם מיעוט המצוי של ריעותות צריכין בדיקה מדינא (כידוע שהחלקו בזה גדולי עולם הבית אפרים והמשכנות יעקב). והדין בנאבד הראש בלי בדיקת הגלגלת (עיין דרכ"ת ס"ס ל').

ע"ז באעה"ח עש"ק לסדר 'ואחשוד גם אנכי מחטו לי (וירא)' תש"פ.

יוסף הלוי דייטש

שו"ב תחת דגל הגה"צ המפ' מ'סענזשארזש

הערות על מכתב השוחט

(א) **השוחט כתב** ומעשה שהיה כך היה. ביום ג' פרשת לך לך שמעתי שבבית השחיטה 'מהדרין-בירדסבארא' הובאו כעשרת אלפים תרנגולי לעגהארן ונשחטו לטריפה.

השמועה ששמע היה מאוחר בלילה אור ליום ד' לך, בשעה שכבר לא הי' הזמן מספיק להודיע, ומסתמא כבר היו מונחין העופות על הטרעילאר, ובדרך צחות י"ל דכמו שבשחיטת קדשים הלילה הולך אחר היום כן הוא בשחיטת חולין, ע"כ כתב ביום ג'.

(ב) מ"ש ונשחט לטריפה.

צ"ע מדוע עושין כן, והלא מבואר בשמלה חדשה (סי' א' סעיף כ"א) אין לשחוט שחיטה פסולה, וע"ש בתבואות שור (אות ל"ג) דהוא הדין לשחוט טריפה בשחיטה רגילה אסור מחשש תקלה, אלא נותר או מעקר. (וע"ע בשמלה חדשה סי' י"ח סעיף י"ז שאסור ג"כ לעשות שום דבר בסכין של שחיטה), ושמעתי שבכמה בתי שחיטה כשיש מציאות כזאת הוא נשלח בחזרה מחיים מחשש זה, ומקפידין שלא לשחטם שם אפילו לטריפות, ושאלתי להמשגיחים דשם על זה, ואמרו שבדרך כלל נשלח בחזרה מחיים, ואין שוחטין שם טריפות, ובשעת הדחק שאי אפשר לשלוח בחזרה, כיון שזורקין אותם תיכף כמו שהוא לאשפה ואין עושין כלום עמהם לנקותם, מקילין לשוחטם.

*

(ג) **השוחט כתב** והסיבה לכך היה שבכמה וכמה עופות (לפי הנשמע כשלשים אחוז) היה הכרבולת נפוחה ומליאה מוגלא, והיה חשש ששלטה הריעותא גם בגלגלת או בקרום של מוח.

זה אמת, אבל העלימו מהשוחט שאחרי שראו השוחטים השינוי הגדול בהכרבולת (א) אינם גדולים כמו שרגילים להיות. (ב) עבים, (ג) עגולים כנ"ל, חתכו בהכרבולת ומצאו בפנים מוגלא, אף שלא ראו מבחוץ שיש בו מוגלא.

אמנם כאן יש הודאת בעל דין, שהריעות הגדולות הניכרות מבחין נפוחה ומליאה מוגלא היו 30%, ומזה נראה עד כמה פשתה המספחת הזאת להטריף את כל העופות.

*

ד) **השוחט כתב** והיות שהיה נקבע לשחוט על ידי ביום מחרת ממין התרנגולים הנ"ל, הודעתי תיכף להנהלת הבית השחיטה שיבררו שלא יהיה נשלח לנו מאותו הלא"ט.

כאן מאשר שרק ע"י השוחט נתוודע להמנהל בית השחיטה מחשש טריפות, ולא הודיעו להם בעלי התרנגול לא דבר ולא חצי דבר.

מ"ש הודעתי תיכף - זה הי' מאוחר בלילה.

מ"ש שלא יהי' נשלח לנו מאותו הלא"ט - כבר היה אז כל העופות על הדרך, וגם נתברר בבירור גמור ששלחו מאותו הלא"ט.

כאן הניח פתח פתוח ולא כתב שהודיע לו שהרגו העופות, ולפי מה שאמר לי מנהל בית החנות, הודיע רק שיש שאלה על העופות, ולא הודיע שכבר חורו בזה שאין להשתמש בהם, והרגו אותם. אבל השוחט עשה כדיון, וקרא למנהל בית החנות ואמר לו, שיברר שלא יהי' נשלח מאותו הלא"ט.

*

ה) **השוחט כתב** וביום ד' באשמורת הבוקר בא הרב המכשיר שליט"א להבית השחיטה ובדק העופות אם יש שם ריעותא הנ"ל, והיות שלא נמצא בהם ריעותא זו, וגם לא היה בהם שאר ריעותא שיצטרכו לבדוק הגלגלת - הניח לשחטן.

מבואר מפורש שלא בדקו רק מבחין אם יש שם נפוחות ומלאים מוגלא, וכפל הדבר כמה פעמים.

א) ובדק העופות אם יש שם ריעותא הנ"ל.

ב) שלא נמצא ריעותא זו.

ג) וגם לא היה בהם שאר ריעותא שיצטרכו לבדוק הגלגלת.

ויש כאן הודאת בעל דין שלא פתחו שום כרבולת לעיין אם יש בתוכו בועא עם מוגלא, רק בדקו אם יש מבחוץ ריעותא, והניח לשחוט.

ובאמת יש כאן פשע נורא, ששם בחנות "קאהן בוטשערס", אפילו בדיקות שאין מחוייבין לבדוק מדינא, בודקין, ויש אנשים יראי ה' מהדרין בשביל זה לקנות שם, ומשלמים על זה ממון הרבה, וכאן שכבר הורו הרבנים שליט"א שלא להשתמש בהם, והרגו אותם, כיון שמחוייבין מדינא לבדוק אותם, אינו מובן כלל שלא לחתוך בהכרבולת לראות אם יש מכה או מוגלא בפנים.

*

ו) **השוחט כתב** ובבואי להבית השחיטה פתחתי גם בעצמי כלובי העופות לבדוק אם יש שם ריעותא וגם לרבות בשעת שחיטה כשלקחתי הראש לתפיסה בדקתי כזאת, ולא נמצא בהם שמץ דבר.

כאן מאשר השוחט עוד הפעם שלא בדקו אף עוף אחד מבפנים אם יש בהם ריעותא, רק בדקו מבחוץ כנ"ל.

מ"ש ולא נמצא בהם שמץ דבר, בזה הפריז על המדה, שהי' ניכר שינוי גדול בהכרבולת מפני שחתכו הכרבולת, שזה גרם ביום אתמול שהפסיקו מלשחוט, ואח"כ כשחתכו בהכרבולת ראו שיש בהם מכה ומוגלא הנ"ל.

ות"ח אחד שהי' ביום ג' בבית השחיטה בבירדסבארא, כששמע ששחטו העופות הי' תמוה בעיניו שעשו כזאת, הלך לחנות של "קאהן בוטשער" לברר אם כנים הדברים, וכשבא לשם מצא שכבר שחטו כל העופות, וראה באשפה הכרבולת, ולקח מהאשפה שלשה כרבולת, והכיר תיכף שהם הם העופות שחתכו הכרבולת, שעליהם היה השאלה שיש בפנים המכה והמוגלא.

*

ז) **השוחט כתב** אחר כך דיברתי עם ת"ח אחד שהיה נוכח אצל השחיטה ביום ג' והראה לי תמונות העופות המפוקפקים ונתוודע לי ביתר שאת שלא קרב זה אל זה שבעופות שנשחטו ביום ד' לא היה הריעותות שהיו ביום ג'. (ומלבד זאת לערך שבעים אחוז לא היה בהם ריעותא גם ביום ג' ואין כל כך פלא שהגיע לנו שש מאות תרנגול בחור).

מ"ש **שבעופות שנשחטו ביום ד' לא הי' הריעותות שהיו ביום ג',** זה יכול להיות אמת, שהריעותא מבחון נפוחים ומליאה מוגלא לא היה, שכבר ביררו ע"י הנכרים הריעותא של נפוחים ומלאים מוגלא קודם ששלחו, אבל שאר הריעותא לא בדקו כלל, והעופות הנ"ל מחוייבים לבדוק מדינא, ואין מועיל מה שבחרו העופות שאין להם ריעותא מבחון.

מ"ש **לערך שבעים אחוז לא הי' בהם ריעותא גם ביום ג',** היינו הריעותא מבחון, נפוחה ומליאה ומוגלא, אבל שלשים אחוז כבר הי' להם ריעותא מבחון נפוחים ומלאים מוגלא, אם כן האיך הניח לשוחטם, בלי בדיקה כלל, ועל כל פנים לפתוח איזה כרובול ולבודקם אם אין להם מכה ומוגלא בפנים.

מ"ש **ואין כל כך פלא שהגיע לנו שש מאות תרנגול בחור, כאן** הפריז על המדה עוד הפעם, **מי בחרו, דהיינו הנכרי בחר** אלו שאין להם הנפוחה הגדולה הניכרת מבחון, וד"ל, וע"ז סומכין שלא לבדוק כלל.

ובאמת שאין הטענה על השוחט ולא על הרב המכשיר, רק על פי"ב, איך העלים מהרב המכשיר השאלה שהיה אתמול, שאחר שחתכו בהכרובולת ראו השוחטים שיש מכה מוגלא בפנים, וגם לספר להרב המכשיר מה שנעשו שהנכרי בחר אלו שלא נראה מבחון ריעותא, ועי"ז עלה בידו להטעות את הרב המכשיר, והכשיל את החרדים שמהדרין לקנות שם, עם חשש טריפות ממש.

*

ח) **השוחט כתב** וכל זה מבלי להכנס בעצם ההלכה אם מיעוט המצוי של ריעותות צריכין בדיקה מדינא (כידוע שנחלקו בזה גדולי עולם הבית אפרים והמשכנות יעקב).

עיין ענין זה באורך בדרכי תשובה סי' ל"ט ס"ק ג', אמנם להלכה הוא דבר ידוע ומפורסם שבודקין כל דבר שיש מיעוט המצוי ואף פחות מעשרה אחוזים, ובכן אין שום מענה להעלים עין משאלה כזאת אף אילו היה רק אחוז קטן, וכאן לפי דברי השוחט הי' שלשים אחוז, ובפרט שעשו כאן דבר חדש שחתכו הכרבולת, וקרוב הדבר לוודאי שמסיבה זו נתהוו הריעותות, וגם חוץ מהשלשים אחוז הנ"ל הי' בהם שאר ריעותא שנתוודע להם אחר שפתחו בסכין הכרבולת כנ"ל, וגם בם נמצא בועות עם מוגלא בפנים, אינו תלוי שוב במחלוקת הפוסקים, רק כולם מודים שאסור בלא בדיקה. וגם כיון שכל הריעותות ביחד הם יותר הרבה, ולכן יתכן שהם הרוב, ואין לכאן שום שייכות במחלוקת הבית אפרים והמשכנות יעקב.

*

ט) **השוחט כתב** והדין בנאבד הראש בלי בדיקת הגלגולת (עיין דרכ"ט ס"ס ל').

כוונתו למ"ש בדרכי תשובה סי' ל' ס"ק מ"ב בענין עוף שיש נגע בראשם, אמנם אין הנידון שם דומה לכאן, ששם אם נמצא נגע בראשם, והעופות יש להם חזקת כשרות, וחוששין שמא בעוף זה ניקב הגלגולת, צריכין לבדוק אם הנגע גרם נקיבת הגלגולת, ואם לא בדקו בדיעבד כשר, אבל בנידון דידן שעשו דבר חדש שחתכו הכרבולת, דהיינו שעשו מעשה בגוף העופות, ורואים שהם נפוחות ומלאים מוגלא, ולפי דברי השוחט מהריעותות הגדולות בלבד היו כשלשים אחוז, וגם בהעופות שלא היו בהם ריעותא ניכרת מבחוץ נמצאו בפנים מכה ומוגלא, וקרוב הדבר לוודאי לומר שנגרם ע"י שחתכו הכרבולת, ובפרט שחתכו הכרבולת בעופות צעירים בתוך שבוע שנולדו, אין כאן חזקת כשרות, ואם לא בדקו אפילו בדיעבד אסור לאוכלם.

ברוזה קרא בחיל

ביום חמישי פ' חיי שרה, שחטו (בבית השחיטה בבירדסבאר) העוף חדש תרנגול שנחתכו הכרבות, שנמצאו עליהם חשש טריפות ודאי, נקובת הגלגול - וקרום של מוח, כמו שהעידו השוחטים שהעופות שנחתכו הכרבות, שיש מכה ומוגלא (אייטער) בהכרבות בעומק עד הראש.

חוץ החשש טריפות שעלול להיות בחיתוך הכרבות (נקובת הגלגול - וקרום של מוח) אף בלי מכה ומוגלא, מלבד שהוא דבר חדש, שלא נשמע בישראל לעשות כזאת.

ובעלי התרנגול המציאו, שמה שנמצאו בתוך הכרבות מוגלא, הם רק לכלוך ("שמוץ"), ולחלוחית שמצאו בתוכם, ועוד תירוצים שונים שמחדשים בכל יום, ואין קץ לדברי רוח.

ומה שאומרים "בעלי התרנגול" ששאלו להרופאים ואמרו שאין בזה חשש טריפה, שזה רק לכלוך ("שמוץ") ולחלוחית, אמרו הרבנים הגה"צ שליט"א, שזה בלבד הוא מכשול נורא, שעפ"י דברי הרופאים יכולין להתיר טריפות ודאי ח"ו. ואמרו לי הרבנים הגה"צ שליט"א, המתחיל במצוה אומרים לו גמור, שמחויב אני לפרסם בשער בת רבים,

שהבשר של עוף חדש "תרנגול" הנמצאים בשוק

יש עליהם חשש טריפות ודאי.

חוץ משאר החששות שיש על עצם העוף החדש.

ומי שהשתמש בהם, יעשה שאלת חכם אם צריך להכשיר הכלים.

והשי"ת יעזור שילמדו תועים בינה, ושנזכה לילך בדרך אבותינו ורבותינו הק' זיעועב"י אמן.

זיעועב"ח יום א' לסדר הקל קול יעקב וגו' (תולדות) תש"פ לפ"ק

אברהם לויפער

אבדק"ק דאראג